

Protokół
XXXIV posiedzenia plenarnego (tryb mieszany)
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 16 października 2025 r.

I. Otwarcie posiedzenia

Przewodniczący Rady Głównej prof. M. Pałys przywitał członków Rady Głównej i gości uczestniczących w posiedzeniu.

II. Przyjęcie porządku obrad

Rada przyjęła zaproponowany porządek obrad.

III. Informacje i sprawy bieżące

Prof. Pałys poinformował, że w ostatnim czasie Rada Główna obiegowo zaopiniowała następujące akty prawne:

1. Projekt ustawy o zmianie ustawy o języku polskim - Rada Główna jednogłosem przyjęła uchwałę.
2. Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli - Rada Główna nie zgłosiła uwag.
3. Projekt wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczący studiów podyplomowych dla doradców rolniczych w PS WPR 2023-2027 - Rada Główna jednogłosem przyjęła uchwałę.

Przewodniczący przedstawił plan pracy do końca 2025 r. Do końca roku odbędą się dwa posiedzenia RG: w posiedzeniu listopadowym przewidziany jest udział dyrektorów departamentów MNiSW, z kolei posiedzenie grudniowe będzie poświęcone podsumowaniu 4 lat działalności obecnej kadencji RG. Na posiedzenie grudniowe zostaną zaproszeni również członkowie RG kolejnej kadencji.

Prof. Pałys przypomniał o przygotowaniu sprawozdań wszystkich Komisji RGNiSW do 21 listopada 2025 r., do Komisji została wysłana informacja, co powinno znaleźć się w sprawozdaniach.

IV. Przyjęcie protokołu z XXXIII posiedzenia Rady Głównej (16 października 2025 r.)

Rada jednogłosem przyjęła protokół z XXXIII posiedzenia RGNiSW.

V. Zaopiniowanie projektów aktów prawnych

1. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Prof. J.W. Wiktor przedstawił najważniejsze informacje dot. zmian ujętych w projekcie ustawy oraz opinię Komisji. Przygotowany projekt uchwały zawiera negatywną ocenę do projektowanych zmian.

Rada jednogłośnie przyjęła uchwałę.

2. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o doradztwie podatkowym oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Projekt ustawy nie mieści się w zakresie działalności RGNiSW, w odpowiedzi przekazana zostanie informacja o braku uwag RGNiSW do projektu.

Rada nie zgłosiła uwag do projektu ustawy.

VI. Stanowiska i działania w sprawie innych dokumentów i aktów prawnych

1. Inicjatywy Zespołu SprawdzaMY w sprawie problemów z odnawialnością orzeczeń o niepełnosprawności (opiniowanie przez RGNiSW oraz Parlament Studentów RP).

Prof. K. Diks przedstawił pozytywną opinię dot. uchwały przygotowanej przez Komisję Kształcenia wraz z Komisją Ekonomiczno-Prawną. Rada jednogłośnie przyjęła uchwałę .

2. Budżet na naukę i szkolnictwo wyższe

Przewodniczący przypomniał argumenty przemawiające za zwiększeniem nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę. Jak podkreślił prof. Pałys, pismo jest ogólną opinią, która ma przypominać o całym sektorze nauki i szkolnictwa wyższego. Teza opinii jest poparta dostępnymi i szczegółowymi analizami, podnoszonymi apelach naukowców, opiniami ekspertów, głosami instytucji przedstawicielskich i gremiów naukowych, takich jak Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Polska Akademia Nauk czy Rada Narodowego Centrum Nauki.

Opracowanie przedstawione we wrześniu przez Forum Związków Zawodowych jasno pokazuje, że zawarte w projekcie budżetu na 2026 rok największe wzrosty nakładów na priorytety państwa dotyczą wydatków bieżących i operacyjnych, przy faktycznym zmniejszaniu lub co najwyżej zamrożeniu nakładów na działania, od których zależą szanse na rozwój i sukcesy w przyszłości. Zmniejszanie się nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe wyrażonych jako procent PKB (ok. 1% PKB w 2026 roku) jest tego dobitną ilustracją.

W nauce i szkolnictwie wyższym niezbędne jest finansowanie kompleksowe, obejmujące projekty badawcze (podstawowe i wdrożeniowe), kształcenie, stypendia i wynagrodzenia, inwestycje, utrzymanie kluczowej infrastruktury badawczej oraz rozwój instytucji, we wszystkich dziedzinach nauki. Wzrost finansowania w tylko jednym z tych obszarów przyniesie ograniczone rezultaty.

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego apeluje o podniesienie w budżecie państwa na 2026 rok nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe o kwotę 4 mld złotych, oraz zmianę planów prowadzących do zmniejszania funduszy na badania i rozwój, mierzonych procentem PKB, na plan stopniowego wzrostu nakładów do wysokości, co najmniej 2% PKB.

W dyskusji wskazano na:

- ✓ daremność inwestowania w obronność kosztem nauki; dobrze pokazują to przykłady Finlandii czy Estonii, które są wzorem do naśladowania jeśli chodzi o obronność, i mają wysokie nakłady na naukę;
- ✓ kwestię zapewnienia warunków, by zatrzymać w kraju absolwentów polskich uczelni;
- ✓ „budżet przetrwania” nie pomoże przeciwdziałać trendowi malejącej liczby studentów na uczelniach;
- ✓ w odniesieniu do naboru na kierunki humanistyczne, im mniej pieniędzy w systemie, tym bardziej uderzane są te dyscypliny, które mają przelicznik 1.

Przewodniczący zwrócił uwagę na dwa wątki w dyskusji:

- ✓ sposób finansowania nauki i szkolnictwa wyższego – poza finansowaniem publicznym, potrzebne są nakłady finansowe z gospodarki. Nakłady pozabudżetowe powinny być większe.
- ✓ mechanizmy podziału środków mogą zachęcać do patologicznych decyzji. Ważnym tematem w listopadzie będzie przedyskutowanie, w jaki sposób myślenie o algorytmie podziału środków pieniędzy w MNiSW przekłada się na decyzje na poziomie uczelnianym, czy można to robić lepiej.

Obecnie podejmowane są starania, by poziom finansowania publicznego był na tyle duży, aby umożliwiał staranie się o inne środki i o finansowanie z innych źródeł. Bez środków publicznych finansowanie prywatne nie będzie się rozwijało.

Jak podkreślił prof. Pałys, osiągnięcie najczęściej przywoływanych priorytetów, dotyczących bezpieczeństwa i zdrowia, nie jest możliwe, jeśli pieniądze będą przeznaczane tylko na bieżące wydatki w tym obszarze, a nie na przyszłe rozwiązania. W budżecie państwa potrzebne jest przesunięcie nacisku z wydatków bieżących w kierunku długoterminowych inwestycji.

Przewodniczący Rady Głównej prof. M. Pałys przywitał panią minister Marię Mrówczyńską Podsekretarz Stanu w MNiSW, przywitał członków Rady Głównej i gości uczestniczących w posiedzeniu.

VII. Plany nowelizacji ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Przewodniczący poprosił o zabranie głosu panią minister Marię Mrówczyńską.

I. Projekt Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego

Pani minister poinformowała o przygotowanym Projekcie Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego, który został przygotowany przez zespół ministerialny. Projekt jest już zakończony i zgodnie z wytycznymi ministra odbędą się spotkania w Gdańsku, Poznaniu, Katowicach oraz w Warszawie, by przedyskutować założenia tej strategii z uwzględnieniem zgłaszanych uwag. Projekt będzie udostępniony na stronie MNiSW, odbędzie się również konferencja dot. projektu strategii oraz dalszych działań.

Projekt przygotowany jest przez przedstawicieli instytucji opiniujących, odpowiada na obecne problemy szkolnictwa wyższego. Ważne jest jednak również poddanie go szerszym konsultacjom.

II. Deregulacje

Pani minister poinformowała o bieżących działaniach ministerstwa związanych z nowelizacją ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Deregulacje są na różnych etapach prac rządowych i parlamentarnych:

1. Deregulacja związana z nadmiarowymi obowiązkami w POL-on, została już przyjęta i podpisana przez prezydenta;
2. Deregulacja dot. potwierdzania dyplomów jest na etapie konsultowania i opiniowania, Pani Minister podziękowała za uwagi przesłane przez Radę Główną;
3. Deregulacja dot. dotacji podmiotowej na uczelni, zmiana art. 414, która zwiększa elastyczność wydatkowania środków na stypendia rektora; przyjęta przez Radę Ministrów; przed komisją deregulacji w sejmie;
4. Deregulacja dot. statusu doktoranta po złożeniu pracy doktorskiej; na etapie opiniowania i konsultacji;
5. Deregulacja dot. świadczenia w trakcie przerwy w doktoracie; na etapie konsultacji i opiniowania;
6. Deregulacje dot. wsparcia dla słuchaczy studiów podyplomowych z orzeczeniem o niepełnosprawności; na etapie konsultacji i opiniowania;
7. Deregulacja dot. zapomogi dla doktorantów; na etapie konsultacji i opiniowania;

Pani minister wskazała na problematyczną cyfryzację rekrutacji na studia, została ona częściowo przyjęta do realizacji w ramach e-dyplomów, cyfrowej rejestracji na studia drugiego stopnia.

W trakcie dyskusji pozostają regulacje prawne dotyczące:

1. odnawialności orzeczeń o niepełnosprawności, by student z orzeczeniem o niepełnosprawności miał automatycznie wydłużone orzeczenie na czas trwania studiów. Jest to kompetencja ministra rodziny, w jego kompetencjach są orzecznicy. Należy jednak zwrócić uwagę, że może to sprzyjać zjawiskom nadużyć, które mogą prowadzić do starania się o status studenta, żeby przedłużyć orzeczenie;
2. mobilności naukowców, trwają prace nad określeniem systemu emerytalnego, w którym powinny być odprowadzane składki;
3. spółek celowych w systemie szkolnictwa wyższego i nauki, obecnie na etapie oczekiwań na opinię ministra rozwoju i technologii i technologii i ministra finansów. Problem jest złożony, dotyczy sposobu prowadzenia działalności gospodarczej, ale także statusu jako dużego lub małego przedsiębiorcy. Wymaga to szerszych konsultacji.

III. E-dyplomy i e-granty

Kolejnym zagadnieniem są e-dyplomy, które zostały przyjęte przez Radę Ministrów i trafiły do parlamentu, nie były jeszcze na komisji. Jest to sprawa priorytetowa, ponieważ od 1 stycznia 2026 r. w ramach zmian konieczna jest zmiana rozporządzenia ws. studiów, wymaga to zmian ustawy PSWiN.

Następnie wprowadzenie e-dyplomów od strony implementacji, oprogramowania, prowadzenia repozytorium. Będzie się tym zajmował Ośrodek Przetwarzania Informacji OPI. Pozyskano ponad 30 mln zł z Ministerstwa Cyfryzacji w ramach Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy.

Na e-granty pozyskano z Ministerstwa Cyfryzacji 80 mln zł. Będzie to platforma, która połączy wszystkie instytucje, w których składane są wnioski o granty (NCN, NCBR, Agencja Badań Medycznych), również wnioski składane w ramach programów ministra. Pojawi się tam również baza ekspertów oraz baza recenzji. E-granty wejdą w życie w 2028 r. Do tego czasu będzie utrzymywany OSF oraz systemy, w których w tej chwili składane są wnioski grantowe.

IV. Zawód psychologa oraz kształcenie logopedów

Pani minister nawiązała do uczestnictwa w podkomisji o zawodzie psychologa. Jedną ze zmian ustawy PSWiN jest wprowadzenie standardów kształcenia na kierunku psychologia. Standardy wejdą w życie w 2026/2027 roku. Odnowione są prace zespołu ds. standardów kształcenia na kierunku psychologia. Są standardy dla profilu ogólnoakademickiego, zespół zajmie się przygotowaniem standardów dla profilu praktycznego.

Kolejną kwestią poruszoną przez panią minister, było poinformowanie o powstaniu zespołu do kształcenia logopedów. Powstał on na wniosek środowiska, które podało szeroki skład zespołu ds. kształcenia logopedów. Zespół opracuje standardy i propozycje zmian, jest to procedura złożona, ponieważ będą musiały być zmienione pod tym względem standardy kształcenia nauczycieli w tym zakresie, jest to kompetencja Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Zespół ds. zmian PSWiN zakłada plan zakończenia procesu legislacyjnego w I kwartale 2026 r.

V. Priorytety MNiSW w ramach prac rządu

W ramach prac rządu MNiSW określiło trzy priorytety:

- ✓ cyfryzacja szkolnictwa wyższego (e-dyplomy, e-granty);
- ✓ utrzymanie infrastruktury badawczej i jej modernizacja;
- ✓ nowy model ewaluacji.

Pani minister pogratulowała biorącemu udział w posiedzeniu senatorowi Kazimierzowi Wiatrowi otrzymania przez Cyfronet AGH 70 mln euro na budowę fabryki GAIA AI FACTORY.

VI. Budżet MNiSW

Pani minister poinformowała, że dla części 28 przypada budżet ponad 35 mld zł, w tym 33,7 mld zł to środki budżetowe krajowe, środki europejskie to 1,754 mld zł. W porównaniu do 2025 r. nastąpił wzrost wydatków zaplanowanych na naukę i szkolnictwo wyższe o 1,446 mld zł, połowa to środki europejskie, w dużej mierze zakontraktowane i przekazywane w ramach działalności NCBR, w większości trafiające do przedsiębiorców.

VII. Zespół ds. transferu technologii i zespół ds. nieuczciwych praktyk publikacyjnych

- ✓ Zespół ds. transferu technologii jest na pierwszym etapie prac, przekazał propozycje do zmian w modelu ewaluacji; propozycje dot. wzmocnienia transferu wyników w przyszłej ewaluacji; propozycje dot. zmniejszenia wartości w złotych w stosunku do 1 punktu, jeśli chodzi o komercjalizację. Następnie zwiększenie dotacji dla patentów międzynarodowych zastrzeżonych poza krajem. Propozycja uwzględniona w modelu ewaluacji, o którym są dyskusje, odnośnie przychodów z usług badawczych, została obniżona wartość w złotych w stosunku do jednego punktu. Zespół pracuje nad uwolnieniem IP, by można je wyłączyć spod reżimu o finansach publicznych. Tak, aby rektorzy na uczelniach mieli większą swobodę.
- ✓ Zespół ds. nieuczciwych praktyk publikacyjnych, dyrektor departamentu nauki pan Krzysztof Bakula nawiązał do problemów z oceną nauki, osiągnięć które są przyczyną powstawania niewłaściwych praktyk. Wskazał, że zespół opracuje raport dot. swoich prac. Poinformował również o otwartym webinarium, podczas którego wiceministra Karolina Ziolo-Pużuk przedstawi najważniejsze efekty prac Zespołu ds. opracowania nowego modelu ewaluacji działalności naukowej. Będzie to zakończenie cyklu konsultacji wokół przygotowywanych zmian w tym zakresie, które rozpoczęły się na początku bieżącego roku.

VIII. Prace Coalition for Advancement of Research Assessment (CoARA)

Prof. Stanisław Kistryn, wiceprzewodniczący Rady Głównej, współkoordynator oddziału krajowego przedstawił informacje nt. Coalition for Advancement of Research Assessment. Ważnym aspektem koalicji jest stworzenie ram, by naukowcy byli oceniani w sposób właściwy, ale niekoniecznie w taki sam sposób, jak oceniane są instytucje, projekty naukowe.

Trzy lata temu po wielomiesięcznych konsultacjach zostało przedstawione porozumienie na rzecz reformy w systemie nauki, które zawierało kilka części. Poza podstawowymi zasadami rządzącymi całością działalności naukowej zasadniczą częścią porozumienia jest 10 zobowiązań (4 główne, 6 uzupełniających), które instytucja zobowiązuje się w sposób autonomiczny wdrażać. Ważnym elementem jest zdefiniowanie ram czasowych realizowania działań. Podstawowe wartości to etyka, uczciwość, swoboda badań naukowych, autonomia instytucjonalna i transparentność w postępowaniach.

Ci, którzy podpisali porozumienie, automatycznie stawali się członkami koalicji. Etyczne ramy całego procesu oceny. Po pięciu latach od podpisania porozumienia koalicjant będzie przedstawiał, co udało się osiągnąć.

Prof. Kistryn opowiedział o oddziałach krajowych (*National Chapters*) i zasadach ich funkcjonowania, o funduszach, o finansowaniu projektów zgłaszanych przez instytucje z koalicji. Źródłem finansowania był projekt z unii europejskiej, by kontynuować finansowanie niektórych projektów, wdrożono dobrowolne składki.

Inicjatywy takie, jak DORA czy CoARA, mimo że nie przekładają się na przepisy prawne w Polsce, są potrzebne, jako sposób innego myślenia o ocenie jednostek, a przede wszystkim jednostek indywidualnych, mogą posłużyć, jako źródło pomysłów do oceny pracowników w poszczególnych instytucjach.

Przewodniczący prof. Pałys podziękował prof. Kistrynowi za przygotowanie i przedstawienie prezentacji.

IX. Sprawy różne i wolne wnioski

Przewodniczący odniósł się do decyzji administracyjnej ministra nauki i szkolnictwa wyższego o odwołaniu rektora Piotra Borka z UKEN. Na tę decyzję złożono zażalenie, sprawa jest w toku. Pozostaje jeszcze dalsza ścieżka odwoławcza.

Pojawia się konkluzja, że taka procedura nie jest skuteczna.

Wydawanie decyzji o odwołaniu rektora, jako decyzji administracyjnej, wymaga przemyślenia, ponieważ mając na celu eliminowanie patologii, może je także wywoływać w przypadku nadużywania.

1. Zamknięcie posiedzenia

Prof. M. Pałys podziękował uczestnikom za udział w obradach i zamknął posiedzenie.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys

Załączniki:

1. Uchwały Nr 213-216/2025.